

راهبردهای رسانه‌ای مؤثر در مسئله حجاب و عفاف

ضرورت جامعیت راهکارها

نظام اجتماعی یک سیستم است. سیستم مثل یک سینی بزرگ است. قدیم می‌گفتند: «مَجْمَع». وسط آن، دقیقاً در نقطه وسط روی میله‌ای تیز استوار شده. مثل ترازو. از همه طرف تعادل می‌خواهد. یک لیوان را یک‌طرف بگذاری، سوی دیگر بالا می‌آید و به سمت سقوط می‌رود. برداری هم. اگر تغییری لازم باشد، ناچاری چند وسیله را با هم اضافه کنی یا با هم کم. تا تعادل را حفظ کنی. جامعه تعادل می‌خواهد.

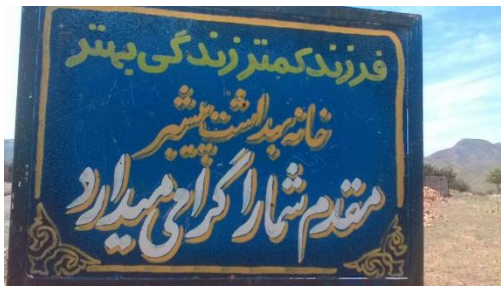
نمی‌شود امروز بگوییم «افزایش صادرات غیرنفتی» مسأله اصلی است، بعد وقتی همه پسته‌ها و گردوها و گوجه‌فرنگی‌ها و پرتقال‌ها و سیب‌ها و پیازها صادر شد، عرضه داخلی که پایین آمد، تقاضا که تغییر نکرده، پس قیمت گران می‌شود، مردم که معترض شدند، دستور بدهیم به «واردات اقلام اساسی توسط وزارت بازرگانی» و پرتقال وارد کنیم تا قیمت فوری و ضربتی پایین بیاید. این نمی‌شود. این بر هم زدن تعادل است. چرا؟! زیرا تا در این طرف سینی تولید داخل را افزایش نداده‌ای و فرهنگ مصرف را به سمت کاهش تقاضا سوق نداده‌ای، نمی‌توانی در آن سوی سینی ناگهان مشوق‌های قوی برای افزایش صادرات وضع کنی و تعرفه‌ها را کاهش دهی، زیرا سینی چپه می‌شود و مجبور می‌شوی ضربتی چیزی این طرف قرار دهی تا دوباره به وضعیت تعادل بازگردی!

در این جا دیگر «بخشی» کار پیش نمی‌رود. یک طرح کلان می‌خواهد. «مدل‌سازی» لازم است. عناصر محوری شناسایی می‌شود و روابط آن‌ها بررسی، با طرحی جدید. قوانین که تغییر کند و ساختار درست شود، اهداف حاصل می‌شود و مسئله حجاب و کشف حجاب از افسارگسیختگی خارج شده، مهار می‌گردد.

نمونه موفق

مواردی از موفقیت‌های اجتماعی، موفقیت‌های بزرگ و تأثیرگذار در سابقه نظام اسلامی دیده می‌شود، مواردی که طرح «جامع» بوده و «جامع» اجرا شده و تأثیر هم به صورت «جامع»، مثل: طرح کاهش جمعیت و فرزندآوری.

۱. **آموزش و پرورش:** در کتاب پنجم دبستان و دوره راهنمایی، کتاب مدنی؛ مشتمل بر تاریخ و جغرافیا و اجتماعی، نظریه رشد مالتوس را ذکر کردند. این که رشد منابع غذایی مبتنی بر تصاعد حسابی است، ولی رشد جمعیت تصاعد هندسی. اگر رشد جمعیت را کنترل نکنیم به زودی غذا برای خوردن نداریم، آموزش به نوجوانان ۱۲ ساله!
۲. **آموزش عالی:** در تمام رشته‌های دانشگاه درس تنظیم خانواده را اجباری کردند که موضوع آن کاهش جمعیت و جلوگیری از فرزندآوری بود. آن قدر مُفَصَّل که متقاعد نماید و جایی برای مخالفت و نهنده.
۳. **صداوسیما:** شب و روز و در تمام برنامه‌ها و جنگ‌ها و طنزها و هر چه تولیدات رسانه‌ای، مسخره کردن خانواده‌های پرجمعیت و حمایت از خانواده‌های دارای فقط دو فرزند! سریال ساختند برای همین منظور. هزینه کردند یعنی. مانند: سریال دردسر والدین که مهران مدیری هم در آن بازی می‌کرد.
۴. **خانه‌های بهداشت:** وزارت علوم موظف شد محله به محله ساختمان‌هایی را اجاره کند یا بخرد، نیروهایی را فعال

سازد، تا فهرست تمام زنان محل را استخراج کرده و همه را تحت پوشش بگیرند. هدف هم توجیه و فرهنگ سازی برای کاهش جمعیت.

۵. **توزیع رایگان تجهیزات جلوگیری از بارداری:** نه فقط توزیع که کارخانه هم زدند. قبلاً کارخانه تولید کاندوم در کشور نبود، کارخانه اش را حمایت کردند و ساختند. خانه های بهداشت قرص های جلوگیری از

بارداری که از خارج وارد می شد و کاندوم ها را جعبه جعبه به رایگان توزیع می کردند. هر خانم ماهی یک سهمیه رایگان داشت که با مراجعه به خانه بهداشت دریافت می کرد. با فرهنگی که ضرب المثل آن این باشد: «مفت باشد کوفت باشد!» چه کسی از دریافت این هدایای رایگان خودداری می کند؟!

۶. **اجبار بر غربالگری و نظارت دائمی:** گفتند بارداری خطرناک است. سن بارداری را از این طرف بالا بردند و از آن طرف پایین آوردند؛ فقط بین ۲۵ تا ۳۵ سال برای بارداری مناسب است. قبل و بعد آن خطرناک است و بچه فلان می شود و مادر فلان. ضوابطی هم تعیین کردند که زن از لحظه بارداری باید پیوسته مراجعه داشته باشد و سونوگرافی شود و معاینه. اساساً بارداری را کردند یک پروژه پیچیده و مشکل که سمت آن رفتن خیلی جرأت بخواهد، مشتمل بر ریسک های پرخطر.

۷. **آموزش های اجباری پای عقدنامه:** ثبت ازدواج در محضر را مشروط کردند که باید آزمایش هایی انجام شود، هم برای پسر و هم دختر. در کنار این آزمایش، یک ساعت کلاس اجباری گذاشتند برای آموزش استفاده از ابزارهای جلوگیری از بارداری، همه تجهیزات روز دنیا. دخترها در یک کلاس، پسرها در یک کلاس، تمام ابزارها را می آوردند و آموزش می دادند. تصور کنید در هر شهری، چقدر ساختمان و هزینه، چقدر نیروی انسانی، چقدر کلاس هر روز، با بودجه کشور، در مسیر این طرح جامع!

۸. **مشاوره های رایگان:** سازمان های بهزیستی و دانشگاه های علوم پزشکی و کلیه نهادهای دیگر را فعال کردند تا به صورت حضوری یا تلفنی مشاوره ارائه کنند، تا فردی هم اگر مردد مانده در این جلسات مشاوره بپذیرد که دو بچه کافی است!

۹. **عقیم سازی رایگان:** دو عمل جراحی وازکتومی و توبکتومی که قطعاً هزینه دارد، به صورت کاملاً رایگان درآمد. تمام شهرهای کشور، پر از درمانگاه هایی که با حمایت دولت بدون هزینه این دو جراحی را انجام می دادند. یکی عقیم سازی مردان و دیگری عقیم سازی زنان.

۱۰. **دیوارنویسی ها، کالانویسی ها و تبلیغات محیطی:** هزینه یک تابلوی تبلیغاتی چقدر است؟ تابلوهایی که در مسیر راه ها و جاده ها و روی دیوارهای بزرگ و در محوطه های باز است. همه آنها پر شد از شعارهایی که دو فرزند را کافی می دانست. نه یک روز و دو روز، سال ها و سال ها این آگهی ها تجدید و بازنویسی می شد. حتی روی بسته کالاها، محصولات که کارخانه ها تولید می کردند، هر کدام یک نوشته ریز داشت: «فرزند کمتر = زندگی بهتر»

۱۱. **توزیع بروشورها:** حجم زیادی بروشور و جزوه های آموزشی و تبلیغی تولید و توزیع شد. درب خانه ها، در نمایشگاه ها،

در خیابان، در مدارس، هر جا که می‌شد مردم را تحت تأثیر قرار داد.

۱۲. برگزاری جلسات هماهنگ‌سازی مدیران: عجیب نیست که هیچ‌کدام از مسئولین با این طرح جامع مخالفت نکرد؟ در هیچ‌کدام از قوای کشور؟! روشن است که جلسات فراوانی برگزار شده و گروه گروه از مدیران در قوه‌های مختلف کشور توجیه شده‌اند.

۱۳. انتشار کتاب‌ها و مقالات مرتبط: از نگارش و انتشار و چاپ کتاب‌های مرتبط حمایت شد. مقاله‌هایی که در این موضوعات نوشته می‌شد با اولویت مورد پذیرش قرار گرفته و در نشریات چاپ می‌گردید.

۱۴. تداوم و استمرار: نه فقط یک روز یا دو روز، بلکه حدود بیست سال مستمراً ادامه داشت. هر سال بودجه اختصاص داده شد، نهادها سر خط شدند، مجلس قانون گذاشت و وزارتخانه‌ها اقدام کردند.

البته که چنین طرح جامعی باید به موفقیت هم دست می‌یافت، حق داشت دست یابد. نتیجه طرح این شد: «سیاست «تنظیم خانواده» از سال ۱۳۶۸ از جمله سیاست‌های تنظیم خانواده در ایران است. از دست‌آوردهای سیاست‌های تنظیم خانواده، افزایش نرخ رواج پیشگیری از بارداری از ۳۷ درصد در سال ۱۳۵۵ (پیش از انقلاب) به ۷۵ درصد در سال ۱۳۷۹ می‌باشد. دکتر مرندي وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران به این خاطر که تقریباً با دست تنها سیاست جمعیتی ایران را عوض کرد در سال ۱۳۷۸ جایزه جمعیت صندوق جمعیت سازمان ملل متحد را مشترکاً با کمیته تنظیم خانواده و جمعیت ویتنام برنده شد. در جریان تنظیم خانواده با بودجه دولت، اندازه میانگین خانواده از نزدیک به هفت فرزند در دهه ۶۰ به کمتر از دو فرزند در سال ۱۳۸۲ کاهش یافت.»

ابعاد طرح ترویج حجاب و عفاف

فعالیت‌های اجتماعی و تغییرات و تحولاتی که در جامعه پدید می‌آیند چنین وضعیتی دارند؛ نیاز به جامعیت. تمام فعالیت‌های مورد نیاز را می‌توان در سه دسته قرار داد.

قانع کردن مسئولین

مسئولین در رده‌های مختلف: قانون‌گذاری، اجرایی و مدیریتی، برنامه‌ریزی، حقوقی، قضایی و امنیتی، همه باید در مسیر طرح توجیه شوند. آن را بشناسند و اهداف آن را بدانند. لازم است «قبول» کنند که این طرح ضرورت دارد و لازم است تا به شکلی صحیح اجرا شود.

به کارگیری نخبگان

نخبگان در دو نظام علمی: دانشگاه و حوزه، باید همکاری کنند. بحث از ترویج حجاب و عفاف است و جایگاه این فعالیت رسانه‌ای، جایگاه واقعی آن، در نظام‌های آموزشی است. جریان موافق تقویت می‌شود و جریان مخالف با دلایل روشن تضعیف می‌گردد. به طور طبیعی مسیر علمی به سمت باورسازی ضرورت ترویج حجاب و عفاف در جامعه پیش خواهد رفت.

از سوی دیگر، نخبگان دانشگاه و حوزه تأثیر فراوانی در دیدگاه شاگردان خود دارند و به صورت هر می‌اندیشه آنان تا پایین‌ترین سطوح علمی جریان می‌یابد. این شاگردان نیز با بستر جامعه مرتبط بوده و دیدگاه اساتید خود را تبلیغ

می‌کنند. مسئله اصلی این است که این نهادهای علمی به عنوان گروه‌های مرجع مهم‌ترین منبع برای شناخت حق و باطل در کف جامعه محسوب می‌شوند و مردم دیدگاه خود را از آن‌ها کسب می‌کنند.

آگاه‌سازی مردم

بستر جامعه اولاً نباید با ضرورت حجاب و عفاف مخالفت کند، ثانیاً باید برای پذیرش آن آغوش باز کند و در گام بالاتر، ثالثاً اصلاً آن را مطالبه نماید. اگر مردم بفهمند بسیاری از مشکلات خانوادگی، کاهش ازدواج، فراوانی طلاق، کاهش جمعیت و بسیاری از فسادهایی که می‌بینند ریشه در نابودی حجاب و عفاف در محیط عمومی جامعه دارد، قطعاً هر سه گام را با طرح پیش می‌روند. آگاه کردن مردم ابزارهای خاص خود را دارد.

بخش‌های مرتبط با طرح

هر کدام از بخش‌های نظام اسلامی باید وظیفه خود را «بداند» و به آن «اقدام» کند و نهادهای دیگری باید باشند که بر این اقدامات و تکالیف «نظارت» نمایند.

نهادهای وظیفه‌گرای جمهوری اسلامی ایران

۱. نظام آموزشی
  - ۱/۱. آموزش و پرورش
  - ۱/۲. آموزش عالی؛ دانشگاه‌ها
  - ۱/۳. مدارس علمیه حوزوی
۲. نظام فرهنگی
  - ۲/۱. صداوسیما
  - ۲/۲. سازمان تبلیغات
  - ۲/۳. وزارت ارشاد
  - ۲/۳/۱. سینما
  - ۲/۳/۲. شبکه خانگی
  - ۲/۳/۳. موسیقی
  - ۲/۳/۴. هنرهای تجسمی
  - ۲/۴. دفتر تبلیغات
  - ۲/۵. معاونت تبلیغ مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
۳. نظام پژوهشی
۴. نظام سیاسی
۵. نظام اطلاعاتی و امنیتی
  - ۵/۱. وزارت اطلاعات
  - ۵/۲. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
  - ۵/۲/۱. اطلاعات سپاه
  - ۵/۲/۲. نیروی مقاومت بسیج
  - ۵/۳. فرماندهی نیروی انتظامی
  - ۵/۴. ستاد احیای امر به معروف

۶. نظام اقتصادی
  - ۶/۱. نظام بانکی
  - ۶/۲. بورس
  - ۶/۳. نظام بازرگانی
  - ۶/۴. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
۷. نظام تقنینی
  - ۷/۱. مجلس شورای اسلامی
  - ۷/۲. شورای نگهبان
  - ۷/۳. مجمع تشخیص مصلحت نظام
۸. نظام بهداشت و درمان
  - ۸/۱. روان‌پزشکی
  - ۸/۲. مشاوره
۹. نظام قضایی

برنامه طرح

هر کدام از بخش‌های ذکر شده برنامه عملیاتی مختصّ به خود را نیاز دارند. ولی همه این برنامه‌ها باید در قالب یک برنامه کلان مشترک به هم پیوند بخورد. سرفصل‌های این برنامه کلان در دو دسته قرار می‌گیرد.

۱. برنامه کوتاه‌مدت - فوری
۲. برنامه میان‌مدت - پنج‌ساله

سرفصل‌های کلی برنامه پنج‌ساله

۱. سال اول: آماده‌سازی مردم، نخبگان و مسئولان
۲. سال دوم: تصویب قوانین و تخصیص بودجه
۳. سال سوم: عملیات گسترده در همه ابعاد
۴. سال چهارم: امیدسازی با گزارش‌های آماری دقیق
۵. سال پنجم: تبدیل نهادهای موقت به نهادهای دائمی

